

เปรียบเทียบพระชนกการปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิงกับคัมภีร์

พระไตรปิฎก

A COMPARATIVE OF THE GOVERNMENT VIEW IN TAO THE CHING SCRIPTURE AND THE TIPITAKA SCRIPTURE.

พระครูสิทธิธรรมาภิต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสีเกราช

พระศุภังค์ชัย สุภาจาโร

ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง เปรียบเทียบพระชนกการปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิงกับคัมภีร์พระไตรปิฎก มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาพระชนกการปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิง 2. เพื่อศึกษาพระชนกการปกครองในคัมภีร์พระไตรปิฎกและ 3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบพระชนกการปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิงกับคัมภีร์พระไตรปิฎก

ผลการวิจัยพบว่า

1. พระชนกการปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิงเล่าจอมองการเมืองการปกครองในแง่วิวัฒนาการ มีการแบ่งชั้นสูงต่ำของบุคคลเป็นเรื่องของผลประโยชน์ รัฐก็เปรียบเหมือนกับครอบครัวขนาดใหญ่ นั่นคือการเข้าไปจัดการแก้ไขปรับปรุงให้เกิดความถูกต้องดีงาม โดยการจัดการแก้ไขปรับปรุงนี้เริ่มต้นที่ตนเองก่อนผู้ปกครองทรงคุณธรรมปกครองโดยไม่ไปยุ่งเกี่ยวอะไรในราษฎรมากเกินไป เน้นคุณธรรมมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปกครองใช้หลักคุณธรรมนำหน้ากฎหมายเมื่อนุชนมีความซื่อสัตย์สุจริต กฎหมายศีลธรรมต่าง ๆ จึงเป็นเพียงตัวบทอักษรเท่านั้น

2. พระชนกการปกครองในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระพุทธเจ้ามองการเมืองการปกครองในแง่ของวิวัฒนาการในเชิงปริมาณเป็นเรื่องของศีลธรรมรัฐเป็นองค์กรหรือตัวกลางนั้นคือ การ

เข้าไปจัดแจงสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมผู้ปกครองจะต้องทรงคุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีงามให้กับราษฎร ศีลธรรมมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปกครอง ถ้าการปกครองขาดเสียซึ่งคุณธรรมแล้วก็ไม่อาจสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความดีงามได้มุ่งให้เข้าถึงธรรมและได้ประโยชน์จากธรรมใช้หลักคุณธรรมนำหน้ากฎหมาย หากคนตั้งอยู่ในศีลธรรมแล้ว กฎหมายก็ไม่ใช่ว่าจำเป็น

3. ผลการวิเคราะห์จากการเปรียบเทียบพบว่า ทั้งเล่าจื้อและพระพุทธเจ้า มองการเมืองการปกครองในแง่ของวิวัฒนาการทางธรรมชาติและสังคม รัฐเกิดขึ้นเพราะความจำเป็นทางสังคม เพื่อเสริมสร้างสวัสดิภาพจัดแจงผลประโยชน์ให้เกิดความเป็นธรรม ต่างก็ได้เสนอหลักการที่จะเข้ามาช่วยในการบริหารราชการแผ่นดินไว้ 2 หลักใหญ่ๆคือ หลักกฎหมายกับหลักศีลธรรม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดประพัตติผิด มิใช่เพื่อการลงโทษโดยทั้งเล่าจื้อและพระพุทธเจ้าได้ให้น้ำหนักในหลักการปกครองทางหลักศีลธรรมมากกว่าทางหลักกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมประเทศชาติ

อนึ่ง เล่าจื้อนอกจากท่านอยู่ในฐานะรับราชการในกรมอาลักษณ์หลวงที่นครโลยังแล้ว ยังเป็นนักปราชญ์ประจำราชสำนักด้วย ความเป็นนักปราชญ์ประจำราชสำนักทำให้ท่านสามารถแสดงแนวความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองได้โดยอิสระไม่มีประมาณผ่านบทกวีได้อย่างลึกซึ้งคมกริภาพส่วนพระพุทธเจ้าทรงดำรงภาวะเป็นนักบวชสถานะเป็นศาสดาเผยแผ่พระศาสนาการแสดงแนวความคิดจึงมีขอบเขตจำกัด วิธีการของพระองค์จึงกระทำการโดยผ่านคำสอนทางศาสนา อย่างไรก็ตาม เมื่อดูจุดมุ่งหมายการปกครองของทั้งเล่าจื้อกับพระพุทธเจ้าแล้ว ล้วนมีเป้าหมายอย่างเดียวกัน นั่นคือ เพื่อสวัสดิภาพความอยู่ดีกินดี ความอยู่เย็นเป็นสุขของราษฎร และการอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุขสันติของสังคมภายในรัฐ ผู้ปกครองจึงต้องปกครองโดยคุณธรรมจะต่างกันตรงที่ เล่าจื้อมุ่งเป้าหมายแค่เพียงเป็นที่อาศัยเพื่อแสวงหาความสุขของสังคมในโลกนี้เท่านั้นในขณะที่พระพุทธเจ้าทรงมุ่งเน้นทั้งเป็นที่อาศัยแสวงหาความสุขของสังคมในโลก (โลกียสุข) และเป็นสถานที่ค้นหาสัจธรรมหรือความสุขที่อยู่เหนือโลก (โลกุตตรสุข)

คำสำคัญ: วรรณกรรมทางการเมือง, คัมภีร์เต๋า เต๋อจิง

ABSTRACT

This thesis has a purpose to compare the government which appeared in Tao Teh Ching scripture and Tipitaka Scripture by setting up 3 objectives as; 1. To study the government viewpoint in Tao Teh Ching Scripture. 2. To study the government viewpoint in Tipitaka Scripture. And 3. To compare the government viewpoint between Tao Teh Ching Scripture and Tipitaka Scripture. This is qualitative research which studied on collective data to analyze in terms of documents which concerned with virtual principle for ruling of Tao religion and Buddhism for wider point of view and more detail as following.

The research results found that.

1. The government viewpoint in Tao Teh Ching Scripture makes a focus in terms of evolution, the caste division and the benefits. The states like a big family means the states virtually governs people and make a change by beginning from itself. The governor has to be in a moral and not to be in ill-treatment. Being in a moral is better than laws because the moral grows up in humanities; there is no need in the alphabets.

2. The government viewpoint in Tipitaka, according to the Lord Buddha, he makes a focus on the government in terms of the quantity, especially in morality and the central organization. It means that the state plays a big role and the governor should be in a moral. The morality is very important and fulfills the humanities in the right behavior and there are finally no need laws.

3. The analytical result in comparison between Tao and Buddhism both agreed with terms of evolution of nature and society. The state was organized because of social needs and welfares. There are 2 viewpoints in government as law and morality to protect the people from a bad behavior or a mistake not for punishment. Lao Tzu and Lord Buddha both pay attention in a morality more than in a law.

In conclusion, Lao Tzu is not only an official in the Royal Scribe at Lohan City but also a philosopher, his views on politics and government can be expressed independently throughout the poem. In the same way, the Lord Buddha is the prophet; his views are focused throughout religion by teachings. However, Lao Tzu and Lord Buddha both have the same goal for seeing the people to get good welfares but there is a little difference in Tao concerning to a mundane happiness but in Buddhism concerning to the supramundane happiness.

บทนำ

ความรู้ใหม่ต้องตั้งอยู่บนความรู้เก่า ความสำเร็จต้องได้มาบนความถูกต้อง เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นชุมชน มนุษย์จำเป็นที่จะต้องมีกฎเกณฑ์บางอย่างสำหรับกำหนดพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล มีการแบ่งปันหน้าที่กันเป็นผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง มีการจัดสรรอำนาจให้แก่บุคคลไปตามหน้าที่ต่างๆ ในลักษณะเช่นนี้เอง อริสโตเติล (Aristotle) เรียกมนุษย์ว่า เป็นสัตว์การเมือง (political animal) (นายชลธิ ยังตรง, 2533) แนวคิดทางการเมืองการปกครอง โดยส่วนมากจะนำเอามาจากหลักธรรมคำสอนหรือในคัมภีร์ทางศาสนามาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการบริหารปกครองตามบริบททางสังคมของในแต่ละยุคสมัยเพื่อความสงบสุขของสังคม เฉกเช่น หลักธรรมคำสอนในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิง ของเล่าจื๊อ และหลักคำสอนในคัมภีร์พระไตรปิฎกของพระพุทธเจ้าซึ่งทั้งศาสนาเต๋าและพระพุทธศาสนาต่างก็มีหลักคำสอนที่เน้นคุณธรรม และประเพณีปฏิบัติตนดำเนินชีวิตให้สอดคล้องไปกับวิถีทางกฎแห่งธรรมชาติ อนึ่งเล่าจื๊อ ได้กล่าวไว้ว่าพึงใช้ความเที่ยงตรงจัดการรัฐ พึงใช้ความพิสดารคุมกองทัพพึงใช้ความปราศจากกิจครอบครองโลกหล้า...ข้ามิกอปรกรรม ประชาธรรมก็บังเกิดเองข้ารักนิงสงบ ประชาก็พบครรถ์เองข้าปราศจากกิจ ประชาก็บริบูรณ์เองข้ามิปรารณา ประชาก็เรียบง่ายพอใจเอง... (จิ่ง ชงหญฺู, 2553) ซึ่งก็สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า... ในเวลาที่พระราชาตั้งอยู่ในธรรม แม้พวกราชการก็ตั้งอยู่ในธรรม เมื่อพวกราชการตั้งอยู่ในธรรม แม้พราหมณ์และคหบดีก็ตั้งอยู่ในธรรม เมื่อพราหมณ์และคหบดีตั้งอยู่ในธรรม แม้ขวานิคมนและชาวชนบทก็ตั้งอยู่ในธรรม... เมื่อผู้ใดข้ามน้ำไปถ้าโคจ่าผู้จะไปตรง โคทั้งฝูงก็ไปตรงตามกัน ใน

เมื่อโคจำฝูงไปตรง ในหมู่มนุษย์ก็เหมือนกัน ผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติชอบธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็ประพฤติชอบธรรมตามไปด้วย หากพระราชที่ตั้งอยู่ในธรรมชาวเมืองนั้นก็อยู่เป็นสุข... (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ทรรศนะในการปกครองในคัมภีร์ทั้งของเล่าจื้อและพระพุทธเจ้าซึ่งได้เสนอแนวคิดทางการปกครองที่มุ่งเน้นคุณธรรมเป็นสำคัญ ที่มีความคล้ายคลึงกันมาก ซึ่งชวนให้นักวิจัยในส่วนที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยในเชิงเปรียบเทียบเพราะหากเราพิจารณาตามสภาพแวดล้อมบริบทของสังคมทางการเมืองในยุคสมัยของเล่าจื้อกับการตะนียุคสมัยของพระพุทธเจ้าแล้ว จะเห็นได้ว่า ทั้งที่สองประเทศนั้นมีสภาพสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง แต่ทำไมหลักธรรมคำสอนของทั้งสองท่านจึงมีความคล้ายคลึงกันเช่นนี้ และที่คล้ายคลึงกันนั้น นั้นสอดคล้องคล้ายคลึงกันอย่างไรหรือไม่ หรือว่ามีประเด็นใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน และแตกต่างกันอย่างไร

ซึ่งผู้วิจัยใคร่ที่จะศึกษาทรรศนะการปกครองในคัมภีร์เต๋า เตอจิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎก มาวิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกันในทรรศนะการปกครอง เพื่อรู้และต้องการนำหลักธรรมคำสอนมาพัฒนาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริม สร้างความสามัคคี ความสงบสุขสันติ มีความเจริญรุ่งเรืองก่อให้เกิดประโยชน์สุขแห่งชีวิตในสังคมปัจจุบัน เพื่อช่วยแก้ปัญหาในวิถีทางแห่งการดำเนินชีวิตของสังคมไทยปัจจุบัน ที่ผู้คนเริ่มไร้ซึ่งคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง เห็นแก่ตัวหมกมุ่นแสวงหาผลประโยชน์อยู่ในวิถีทางแห่งกิเลส กิเลส กาม เกียรติ ในการดำรงชีวิตอยู่ของยุคสมัยบริโภคนิยมในวัฒนธรรมใหม่ของชนชาวฮัสดง ที่เน้นทางด้านวัตถุเป็นสำคัญ วัตถุนิยมเหล่านั้นกำลังจักทำลายวิถีวัฒนธรรมเดิมอันทรงคุณค่าของชนชาวรุ่งอรุณ ที่เน้นทางด้านจิตวิญญาณอันดีงามเป็นสำคัญ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้คนในสังคมมีศีลธรรม และจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ใดต่อการศึกษาทางด้านศาสนาในอีกมิติหนึ่งได้ จึงเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญยิ่งสมควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบทรรศนะการปกครองในคัมภีร์เต๋า เตอจิงกับคัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งหลักธรรมคำสอนในการปกครองทางศาสนาเหล่านี้ จะช่วยพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศชาติได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นการสะท้อนไปถึงการพัฒนาสังคมไทยอันเป็นส่วนรวมให้พัฒนาสภาพรุดไป อันเป็นประโยชน์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมแด่ตัวผู้วิจัยเอง แก่ผู้ปกครองแก่ประชาราษฎร ต่อสังคม และต่อประเทศชาติได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพระชนมการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิง
2. เพื่อศึกษาพระชนมการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก
3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบพระชนมการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิงกับคัมภีร์พระไตรปิฎก

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาพระชนมการปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎก มาเปรียบเทียบดูความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกัน ดังนี้

1. ศึกษาเรื่องพระชนมการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิง ในประเด็นเกี่ยวกับบริบททางการเมือง บริบททางสังคม รัฐ ผู้ปกครอง ประชาชนรัฐ หลักการปกครอง ในการค้นคว้าวิจัย
2. ศึกษาเรื่องพระชนมการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก ในประเด็นเกี่ยวกับบริบททางการเมือง บริบททางสังคม รัฐ ผู้ปกครอง ประชาชนรัฐ หลักการปกครอง ในการค้นคว้าวิจัย
3. ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบพระชนมการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิงกับคัมภีร์พระไตรปิฎก ในประเด็นเกี่ยวกับบริบททางการเมือง บริบททางสังคม รัฐ ผู้ปกครอง ประชาชนรัฐ หลักการปกครอง ในการค้นคว้าวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยด้วยวิธีการตามลักษณะของข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การวิจัยแบบศึกษาเชิงวิเคราะห์ (Critical Study Research) จากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) หรือทางคัมภีร์โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทางด้านพระชนมการปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎก นำมาเปรียบเทียบให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกันในประเด็นเรื่องบริบททางการเมือง บริบททางสังคม รัฐ ผู้ปกครอง ประชาชนรัฐ หลักการปกครอง

เพื่อให้ได้เนื้อหาที่สมบูรณ์ชัดเจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่และมุมมองที่กว้างขวางทางศาสนา ได้อย่างถูกต้องตามหลักธรรมคำสอนดียิ่งขึ้น

2. แหล่งข้อมูลสำหรับการวิจัย

แหล่งข้อมูลของผู้วิจัย ได้แก่ ข้อมูลเอกสารชั้นปฐมภูมิและข้อมูลเอกสารชั้นทุติยภูมิ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการปกครองในคัมภีร์เต๋า เตอจิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎก ในประเด็นเรื่องบริบททางการเมือง บริบททางสังคม รัฐ ผู้ปกครอง ประชาชน หลักการปกครอง ในการวิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สมบูรณ์แบบมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารชั้นปฐมภูมิและข้อมูลเอกสารชั้นทุติยภูมิจากห้องสมุดและแหล่งความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องทฤษฎีการปกครองในคัมภีร์เต๋า เตอจิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎก เพื่อนำข้อมูลเอกสารที่ได้จากการรวบรวมมาค้นคว้าวิเคราะห์เปรียบเทียบในประเด็นเรื่องบริบททางการเมือง บริบททางสังคม รัฐ ผู้ปกครอง ประชาชน หลักการปกครองในการรวบรวมมาค้นคว้าเปรียบเทียบสรุปผลการวิจัยเปรียบเทียบทฤษฎีการปกครองในคัมภีร์เต๋า เตอจิงกับคัมภีร์พระไตรปิฎก และเรียบเรียงนำเสนอข้อมูลที่ได้มาใหม่จากผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการค้นคว้าวิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสาร (Documentary Research) หรือทางคัมภีร์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิหรือเอกสารชั้นต้น จากคัมภีร์เต๋า เตอจิง คัมภีร์พระไตรปิฎก คัมภีร์อรรถกถา และข้อมูลทุติยภูมิหรือเอกสารชั้นรอง เป็นการวิเคราะห์จากหนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยและเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ทางด้านทฤษฎีการปกครองในคัมภีร์เต๋า เตอจิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎก ในประเด็นเกี่ยวกับเรื่องทฤษฎีการปกครอง บริบททางสังคม รัฐ ผู้ปกครอง ประชาชน หลักการปกครอง มาค้นคว้าตีความวิเคราะห์เปรียบเทียบดูความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกัน เพื่อให้ได้ทฤษฎีเกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สมบูรณ์แบบมากที่สุดแล้วนำเสนอในรูปการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description)

ประกอบกับทรรศนะแนวความคิดเห็นของผู้วิจัยเอง เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบทรรศนะการปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎก ผู้วิจัยได้ข้อสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปผลการวิจัยที่น่าสนใจเป็นประเด็น ๆ ดังนี้

1. ทรรศนะเกี่ยวกับบริบททางการเมือง

1) ทั้งจีนและภารตะ มีการแบ่งรัฐออกเป็นรัฐใหญ่รัฐเล็กตามฐานอำนาจและภูมิประเทศ จีนช่วงของเล่าจื้อมีถึง 800 รัฐ ในขณะที่ภารตะช่วงพุทธกาลมี 21 รัฐ รัฐเล็กทั้งในจีนและภารตะต่างก็ถูกกลืนโดยรัฐใหญ่ รัฐเล็กๆ ที่อ่อนแอจะถูกรวบไว้ในอำนาจและกลายเป็นเมืองขึ้นรัฐที่เป็นมหาอำนาจในจีนช่วงเล่าจื้อมีชีวิตอยู่ก็คือ รัฐซู่ รัฐฉว่ รัฐเจิ้งรัฐซ่งทางภารตะก็ได้แก่ รัฐมคธ รัฐโกศล รัฐวังสะ รัฐอวันตี

2) ภูมิหลังของสภาพทางการเมืองทั้งของเล่าจื้อและพระพุทธเจ้า ต่างก็มีสภาพของการทำสงครามแย่งชิงดินแดน การปกครองที่ขาดความเป็นธรรม การดำรงชีวิตของประชาชนที่ขาดศีลธรรม

3) ระบบการเมืองทั้งในจีนและภารตะ ในยุคต้นๆ ประวัติศาสตร์ที่พัฒนาการทางด้านสังคมยังไม่สลับซับซ้อน การปกครองก็จะอยู่ในรูปที่เป็นกันเอง ที่เรียกกันว่าพ่อปกครองลูก พัฒนาการต่อมา จากพ่อก็กลายเป็นเทวะ กล่าวคือ ผู้ปกครองได้รับการยกฐานะเป็น สมมติเทพ ซึ่งจีนเรียกว่า เทียน

2. ทรรศนะเกี่ยวกับบริบททางสังคม

1) ทั้งจีนและภารตะ ต่างก็มีการแบ่งชนชั้นทางสังคม จีนมีการแบ่งชนชั้นทางสังคมแบบง่าย ๆ คือสังคมชั้นต่ำและสังคมชั้นสูง ขณะที่ภารตะ มีการแบ่งสังคมออกเป็น 4 ชั้น คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ และศูทร ในการแบ่งชนชั้นทางสังคม ในส่วนของจีนมาจากคติหรือค่านิยมที่ถือมาตั้งแต่โบราณว่า คนเราเกิดมาไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งคล้ายกับของภารตะ

ขณะที่การแบ่งชนชั้นทางสังคมของการตะได้รับอิทธิพลจากคัมภีร์ทางศาสนาพราหมณ์ที่ยึดถือมาแต่ดั้งเดิมว่าความต่างกันอยู่ที่เป็นพรหมบัญชา ทำให้ความเข้มงวดในการแบ่งชนชั้นของทั้งสองสังคม มีความแตกต่างกันไปด้วย

2) ทั้งจีนและการตะในยุคนี้ ต่างก็มีภาพของสังคมที่คนกลัวสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงทั้งในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ระเบียบของสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งทางความคิดระหว่างสิ่งเก่ากับสิ่งใหม่ ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการลดช่องว่างทางสังคมนั่นเอง

3) สภาพเศรษฐกิจบ้านเมืองในจีนยุคของเล่าจื้อ จะได้รับความกระทบกระเทือนจากภาวะสงครามค่อนข้างจะรุนแรงกว่าการตะสมัยพุทธกาล

4) ทั้งจีนและการตะ ต่างมีคติความเชื่อ ในลักษณะที่มีเทวะอยู่เบื้องหลัง

3. ทรรศนะเกี่ยวกับรัฐ

1) ทั้งศาสนาเต๋าและพระพุทธศาสนา mong รัฐในแง่ของวิวัฒนาการ ศาสนาเต๋ามองว่าวิวัฒนาการนี้ มีการแบ่งชั้นสูงต่ำของบุคคล ความสูงต่ำนี้เป็นที่มาของการปกครอง ขณะที่พระพุทธศาสนา mong วิวัฒนาการในเชิงปริมาณ คือเริ่มต้นจากความเรียบง่ายไปสู่ความสลับซับซ้อน

2) ทั้งศาสนาเต๋าและพระพุทธศาสนา mong จุดมุ่งหมายของรัฐอยู่ที่การส่งเสริมสวัสดิภาพของประชา เป็นตัวกลางที่จะคอยประสานความขัดแย้งภายในประเทศชาติ เพื่อให้ทุกฝ่ายยอมรับโดยความเป็นธรรม มีความคล้ายคลึงของพระพุทธเจ้า จะต่างตรงที่พระพุทธเจ้าวางจุดมุ่งหมายของรัฐสูงกว่า นั่นคือ แทนที่จะเพียงแค่ส่งเสริมสวัสดิภาพทางสังคม พระพุทธเจ้าทรงมองไปถึงว่า เป็นสถานที่ค้นหาสัจธรรม หรือความจริงสูงสุดด้วย ในขณะที่เล่าจื้อมองรัฐเป็นแค่เพียงเป็นที่อาศัยเพื่อแสวงหาความสุขของสังคมในโลกนี้เท่านั้น

3) ศาสนาเต๋ากล่าวถึงรัฐในอุดมคติว่า ควรเป็นประเทศที่เล็กมีการปกครองที่ดี คือ ปกครองแบบเต๋าหรือคุณธรรม ปกครองโดยไม่ไปยุ่งเกี่ยวอะไรในประชาราษฎร์มากเกินไป ให้ทุกอย่างเป็นไปตามธรรมชาติทุกคนมีอิสระเต็มที่ รัฐบาลอย่าไปก้าวล่วงเสรีภาพของประชาราษฎร์ ในส่วนของประชาราษฎร์เองต่างคนต่างก็อย่าได้ก้าวล่วงเสรีภาพของกันและกัน ขณะที่พระพุทธศาสนาไม่ได้กล่าวถึงรัฐในอุดมคติไว้โดยตรง แต่มีในจักรวาลสูตรที่ทรงตรัสถึงพระเจ้าแผ่นดินในอดีตชาติที่ทำให้ดูเหมือนเป็นรัฐในอุดมคติได้ รัฐที่ปกครอง

โดยหลักธรรม โดยมีใช้อำณา หรือศาสตราวุธแม้แต่อย่างเดียว ผู้ปกครองจะต้องทรงคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีงามให้กับประชาราษฎร ในวันอุโบสถ ผู้ปกครองจะต้องปฏิบัติพระองค์ เหมือนเป็นอุบาสก คือต้องถือศีลฟังธรรมตลอดที่ทรงครองราชย์อยู่ และเมื่อเห็นว่าตน ครองราชย์พอสมควรแล้ว ก็จะต้องสละตำแหน่ง ออกบวช บำเพ็ญเพียร หรือแสวงหาสัจธรรม ต่อไป

4. ทรศนะเกี่ยวกับผู้ปกครอง

1) ศาสนาเต๋า มองผู้ปกครองในฐานะเป็นผู้ที่ต้องเข้าจัดการ แก้ไข ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาราษฎร ให้มีความอยู่ดีกินดีประเทศชาติมั่นคงขณะที่ พระพุทธศาสนา มองผู้ปกครองในฐานะเป็นตัวแทนกลางคอยที่จะคอยจัดแจง หรือจัดสรร ผลประโยชน์ให้เป็นที่ยอมรับ

2) ในทรศนะของศาสนาเต๋าและพระพุทธศาสนา ผู้ปกครองต้องเป็นผู้ ทรงความรู้และคุณธรรม มีบุคลิกที่ดีงามทั้งภายในและภายนอก พร้อมทั้งจะเป็นแบบอย่างที่ดี งามให้แก่ประชาราษฎรด้วย

3) ผู้ปกครองในทรศนะของศาสนาเต๋าควรมีหนึ่งเดียว และมีอำนาจ สูงสุด ใครจะละเมิดมิได้ ประชาษฎรต้องเคารพในฐานะสูงสุดเหมือนดังโอรสสวรรค์ขณะที่ พระพุทธศาสนา ไม่ได้ให้ความสำคัญแต่เน้นไปที่การเอื้อประโยชน์สุขมากกว่า

5. ทรศนะเกี่ยวกับประชาราษฎร

1) ศาสนาเต๋า มองประชาราษฎรในฐานะเป็นผู้ใต้ปกครองที่ต้องเป็นคนดี มีศีลธรรม ตั้งยึดมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมา มีความกตัญญู ขณะที่ พระพุทธศาสนา มองประชาราษฎรในฐานะเป็นกระดูกสันหลังของชาติเป็นรากฐานที่สำคัญมาก ประชาษฎรหรือผู้อยู่ใต้ปกครองเป็นคนดีมีศีลธรรม

2) ในทรศนะของศาสนาเต๋าและพระพุทธศาสนา ประชาษฎรต้องมี ศีลธรรมเป็นผู้ทรงความรู้และคุณธรรม มีบุคลิกที่ดีงามทั้งภายในและภายนอก ประพฤติปฏิบัติ ตนพร้อมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีงามให้แก่ครอบครัวและสังคมด้วย

3) ประชาษฎรในทรศนะของศาสนาเต๋า ต้องเป็นผู้ปฏิบัติตามเต๋า อบรมประพฤติดีแต่อันเป็นคุณธรรมสูงส่ง กระทำด้วยความเสียสละตนเองและไม่เห็นแก่ตนเอง

เป็นมาตรฐานคุณูปการที่ถูกต้อง จะต้องสอดคล้องกับเต๋าหรือวิถีทางแห่งกฎธรรมชาติ ให้ความเคารพและประพฤติปฏิบัติตนให้กลมกลืนสอดคล้องกับเต๋าหรือวิถีทางแห่งธรรมชาติ ไม่ปฏิบัติตนให้ออกนอกกลุ่มนอกทางประพฤติผิดเต๋าหรือวิถีทางแห่งธรรมชาติ ขณะที่พระพุทธศาสนาต้องเป็นผู้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตประพฤติธรรมร่วมกัน ผูกพันตนเองด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อสงบจากกิเลสทั้งปวง

6. วรรณคดีเกี่ยวกับการปกครอง

1) ศาสนาเต๋ามองการปกครองในลักษณะของการเข้าไปจัดการแก้ไขปรับปรุงให้เกิดความถูกต้องดีงาม โดยกระบวนการจัดการแก้ไขปรับปรุงนี้ต้องเริ่มต้นที่ตนเอง ก่อนขณะที่พระพุทธศาสนามองการปกครองว่า เป็นเรื่องของการสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมระบบการปกครองรวมทั้งตัวผู้ปกครองจะต้องเอื้ออำนวยต่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว

2) ศาสนาเต๋านับคุณธรรมมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปกครอง ขณะที่พระพุทธศาสนาเน้นที่คุณธรรม ศาสนาเต๋ามีความเชื่อว่า การศึกษาที่ขาดคุณธรรม ประชากรเฉลียวฉลาดมีสติปัญญาพลิกแพลงในการแสวงหาและปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง ขณะที่พระพุทธศาสนามองว่า การศึกษาถ้าขาดคุณธรรมก็ไม่อาจสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความดีงามได้

3) ทั้งศาสนาเต๋าและพระพุทธศาสนา มองว่าการปกครองควรใช้หลักคุณธรรมนำหน้ากฎหมาย กฎหมายควรเป็นเครื่องมือสำรองในกรณีที่ควรขาดคุณธรรมยึดเหนี่ยวแล้วเท่านั้น

ดังนั้น จากการที่ได้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบวรรณคดีการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ของศาสนาเต๋ากับพระพุทธศาสนาแล้ว ทำให้ทราบว่า หลักธรรมคำสอนของทั้งสองศาสนานี้มีความลึกซึ้งพิสดารเป็นสิ่งอัศจรรย์ที่มีความน่าสนใจอยู่ในตัวเอง โดยเฉพาะการนำหลักธรรมมาประพฤติปฏิบัติ วรรณคดีทางการเมืองการปกครองก็เป็นศาสตร์อีกมิติหนึ่งทางศาสนา ที่ได้มีการประยุกต์นำเอาหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาประพฤติปฏิบัติใช้ โดยเฉพาะจากหลักธรรมคำสอนทางศาสนาเต๋ากับพระพุทธศาสนาที่ได้มีการนำมาประยุกต์ใช้กันมาช้านานนับพันปี นั่นก็คือ การนำหลักศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งทำให้มนุษย์มีคุณธรรม เข้ามาใช้แก้ไขปัญหาด้านสังคมและการเมืองการปกครองในประเทศได้จนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเปรียบเทียบพระชนมการปกครองในคัมภีร์เต๋า เตอจิงของศาสนาเต๋ากับ คัมภีร์พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาแล้ว ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการ พัฒนาการปกครอง และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการปกครอง

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้นำเป็น บุคคลที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

1. ควรมีการฝึกอบรม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของผู้ปกครองให้กับผู้ที่ต้องการ สมัครเข้ามารับเลือกตั้งเป็นผู้นำหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากบุคคลไม่ผ่านการอบรมก็จะ ไม่สามารถสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นผู้นำหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ทั้งนี้ คุณสมบัติข้อนี้ให้ ใช้กับบุคคลที่สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นผู้นำทางการเมืองการปกครองทุกประเภท

2. ควรจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนาทางด้านการปกครองให้ผู้ปกครองหรือผู้นำที่ผ่าน การเลือกตั้งแล้วเข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้เวลาประมาณ 3 เดือน ก่อนเข้ารับหน้าที่หรือ ตำแหน่ง โดยเนื้อหาของหลักสูตรให้เน้นหนักในทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมของ ผู้ปกครอง และการฝึกสมาธิ ปฏิบัติสติปัฏฐาน โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลัก ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้นำมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมแล้วนำไปใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพโดยเฉพาะหลักธรรมมาภิบาล

3. ก่อนการประชุมผู้นำหรือสภาผู้แทนราษฎร ควรให้ผู้นำหรือสมาชิกรัฐสภา ผู้แทนราษฎรนั่งสมาธิ เพื่อฝึกให้เป็นบุคคลที่มีจิตใจสงบ และอารมณ์เยือกเย็น ซึ่งจะส่งผลให้ การประชุมผู้นำหรือสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ทั้งตนเองและ โดยส่วนรวม

อนึ่ง พระชนมการปกครองในคัมภีร์เต๋า เตอจิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎก เป็นหลักการ ปกครองทางศาสนา เป็นหลักการปกครองที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมความชอบธรรมของ ผู้ปกครองและเหล่าทวยราษฎร์ทั้งหลายที่สมบูรณ์แบบ และความมีสิทธิเสรีภาพความเสมอ ภาคของเหล่ามวลมนุษยชาติทั้งหลาย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

จากการศึกษาเปรียบเทียบทรรศนการปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎก เป็นเพียงมุมมองอีกมิติหนึ่งทางศาสนาเท่านั้น เพราะยังมีประเด็นมุมมองอื่นอีกมากมายหลายมิติที่น่าสนใจศึกษาทำการวิจัย เพื่อให้ได้ผลของการศึกษาวิจัยที่ชัดเจนทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาเปรียบเทียบทรรศนการปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อ จิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎกครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ โดยเป็นการศึกษาจากเอกสาร โดยเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ศึกษาพิจารณาคัดเลือกเอาเอง ซึ่งอาจจะทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนทุกประเด็น ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาแบบเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ผลของการศึกษาชัดเจนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. จากการศึกษาทรรศนการปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎกพบว่า ทั้งศาสนาเต๋าและพระพุทธศาสนา ต่างมองรัฐในฐานะเป็นวิวัฒนาการทางสังคม รัฐเกิดขึ้นเพราะความจำเป็นทางสังคม คอยการจัดแจงผลประโยชน์ให้เกิดความเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับได้ทุกฝ่าย นั่นคือ การส่งเสริมหรือเสริมสร้างสวัสดิภาพทางสังคมในด้านต่างๆ รัฐบาลที่ดีมีวิธีการที่จะนำสันติสุขมาให้ประชากรราษฎรมากที่สุด ดังนั้น การปกครองที่ดีจึงมีความสำคัญมากในการบริหารประเทศ ในการศึกษาทรรศนการปกครองครั้งนี้ ได้ศึกษาเฉพาะกรณีของทรรศนการปกครองของศาสนาเต๋ากับพระพุทธศาสนาเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมจากศาสนาอื่นๆ ด้วย เพื่อจะได้มุมมองที่กว้างขวางเกิดองค์ความรู้ใหม่ในการปกครองที่สมบูรณ์แบบสามารถเป็นแนวทางในการนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารการเมืองการปกครองได้ดีต่อไป

3. จากการศึกษาทรรศนการปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎกพบว่า ทั้งศาสนาเต๋าและพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่ตัวผู้ปกครองเป็นอย่างมากในฐานะเปรียบเสมือนเสาหลักหรือหลักชัยของประเทศชาติซึ่งเป็นผู้ที่จะเข้ามาบริหารงานราชการแผ่นดิน ผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้ทรงคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีงามให้กับประชากรราษฎร หากผู้ปกครองประพฤติอยู่ในคุณธรรม เสียสละตนเองและไม่เห็นแก่ตัวปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างซื่อสัตย์ ประชาชาติย่อมมั่นคง ความเป็นอยู่ที่ดี มีเสถียรสมดุลง่ายอย่างแท้จริง จึงควรมี

การศึกษาวิจัยในเรื่องคุณลักษณะของผู้ปกครองในทุกศาสนา ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบระดับความรู้ความเข้าใจ และระดับการปฏิบัติตนของผู้ปกครองตามหลักธรรมในทุกศาสนาเพื่อจะได้นำผลที่ได้มาจากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาใช้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ได้ผลดีต่อไป

4. จากการที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบพระคัมภีร์การปกครองในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง กับคัมภีร์พระไตรปิฎกแล้ว ทำให้ทราบว่า แนวคิดตะวันออกเน้นการประพฤติปฏิบัติทางด้านจิตวิญญาณเป็นสิ่งสำคัญ และมีสิ่งที่น่าสนใจอยู่ในตัวเอง โดยเฉพาะการนำหลักธรรมคำสอนมาประพฤติปฏิบัติ การเมืองการปกครองก็เป็นศาสตร์หนึ่งที่มีการนำหลักธรรมมาประพฤติปฏิบัติใช้จากหลักคำสอนของศาสนาเข้ากับพระพุทธศาสนา นั่นคือ การนำหลักศีลธรรมเข้ามาใช้แก้ไขปัญหาทางการเมืองการปกครองในประเทศ ได้หลักคำสอนของทั้งศาสนาเข้ากับพระพุทธศาสนา ซึ่งมีหลักคำสอนที่มีส่วนคล้ายคลึงกันมาก ทั้งในด้านหลักธรรมและแนวทางการประพฤติปฏิบัติ อันเป็นองค์ความรู้ที่ทรงคุณค่า สมควรแก่การนำมาศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกัน ให้รู้แจ้งพระคัมภีร์การปกครองในคัมภีร์เต๋า เต๋อจิงกับคัมภีร์พระไตรปิฎก ที่ผู้วิจัยเสนอไปนั้น เป็นเพียงมุมมองอีกมิติหนึ่งทางหลักคำสอนของศาสนาเข้ากับพระพุทธศาสนาเท่านั้น เพราะยังมีพระคัมภีร์ประเด็นมุมมองอื่นอีกมากทางหลักคำสอนของ ทั้งสองศาสนา ที่มีความสำคัญ มีอิทธิพลต่อสังคมที่น่าสนใจและสำคัญยิ่งสมควรแก่การศึกษาวิจัยเปรียบเทียบ ให้รู้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง สามารถผสมผสานพัฒนาประยุกต์นำไปใช้ได้ ดังนั้น ผู้ที่ใคร่สนใจศึกษาพระคัมภีร์แนวความคิดทางหลักคำสอนของศาสนาเต๋อในจีน และพระพุทธศาสนาในการตะ ซึ่งสามารถที่จะศึกษาถึงวัฒนาการทางหลักคำสอนในพระคัมภีร์ประเด็นต่าง ๆ อื่น ๆ อีก ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาเปรียบเทียบพระคัมภีร์ทางหลักคำสอนในกฎธรรมชาติดของเล่าจื๊อกับพระพุทธเจ้า มาวิเคราะห์พระคัมภีร์แนวความคิดที่มีอิทธิพลต่อสังคมและควรศึกษาเปรียบเทียบพระคัมภีร์การปกครองของท่านจวงจื๊อกับท่านพุทธทาสภิกขุ ผู้เป็นศิษย์ของเล่าจื๊อและผู้เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า ล้วนเป็นประเด็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งนะ เพื่อจะได้มุมมองที่กว้างขวางเกิดองค์ความรู้ใหม่ในการศึกษาหลักคำสอนทางศาสนาที่สมบูรณ์แบบสามารถเป็นแนวทางในการนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมและประเทศชาติได้ดี ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จิ่ง ชงหญฺ. (2553). *มณีร้เต้าของเหลาจื่อ แบลโดย ปกรณ ลิมปนุสรณ พิมพ์ครั้งที่ 2*.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์.

นายชลธิ ย้ตรง. (2533). *ความคิดทางการเมืองของพุทธทาสภิกขุ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์

จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช*

วิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.